

## České Švýcarsko je nejmladší národní park ČR. Byli jste tam?



**Majestátní pískovcové skalní útvary, údolí a kaňony lemující studené říčky, ale i hluboké bukové a smrkové lesy a zříceniny loupežnických hrádků. Takový je Národní park České Švýcarsko, který každoročně přiláká zhruba půl milionu turistů. České Švýcarsko bylo jako národní park vyhlášeno teprve v roce 2000, takže se jedná o vůbec nejmladší národní park u nás. Dominantou Českého Švýcarska je Pravčická brána - pískovcová skalní brána, která je největší svého druhu v Evropě.**

Největší národní park u nás se rozkládá na Šumavě a má rozlohu přes 680 km<sup>2</sup>. **Národní park České Švýcarsko** takové rozlohy zdaleka nedosahuje - leží totiž na území velkém zhruba 79 km<sup>2</sup>. Přestože je tedy Národní park České Švýcarsko téměř devětkrát menší než Národní park Šumava, tak je tu k vidění spousta krásných a zajímavých míst.

## Divoká i romantická příroda Národního parku České Švýcarsko

Čím je Národní park České Švýcarsko charakteristický? Tak především mohutnými a roztodivnými skalními útvary, které jsou doslova **ukázkou pískovcového fenoménu** České křídové pánve. Hluboká údolí se v Českém Švýcarsku střídají s vysokými skalami a smíšenými lesy, příroda je zde na první pohled divoká i romantická zároveň. Unikátní pískovcové území s vysokou mírou zalesnění je navíc **minimálně osídleno** (národní park zahrnuje pouze jednu obec), což z Českého Švýcarska činí na evropské poměry výjimečné místo.

## České Švýcarsko tvoří hranici s Německem

Národní park České Švýcarsko leží **v okrese Děčín** v Ústeckém kraji na jihozápadní straně Šluknovského výběžku. Hranice národního parku tvoří zhruba 20 kilometrovou přirozenou hranici s Německem, kde na Národní park České Švýcarsko navazuje Národní park Saské Švýcarsko (německy Nationalpark Sächsische Schweiz), který je o něco rozlehlejší než ten tuzemský. Oba národní parky spolu ovšem výrazně spolupracují, tudíž se celé zalesněné oblasti říká také **Českosaské Švýcarsko**. Národní park České Švýcarsko navíc obklopuje **Chráněná krajinná oblast Labské pískovce**.

Kvůli své rozloze nemá Národní park České Švýcarsko členění na ochranné zóny, na celém území národního parku tedy platí jedna a ta samá pravidla. **Posláním správců národního parku** je péče o zdejší ekosystémy, faunu i floru a celkově zachování původní krajiny a kulturního dědictví. Jedním z cílů správců národního parku je také stav, kdy se bude příroda sama udržovat bez pomoci člověka. Mezi aktuální projekty Národního parku České Švýcarsku patří například **vysazování jedle bělokoré** a záchrana jejího genofondu na území parku.

# Švýcarští malíři si tu připadali jako doma

Zastavme se chvilku u samotného názvu národního parku. Proč vlastně se pískovcové oblasti na severu Čech říká České Švýcarsko? Nenarodil se tu tenista Roger Federer, nevyrábí se tu ani švýcarská čokoláda či švýcarské hodinky a hory vysoké jako Matterhorn byste tu stěží hledali. Má tedy Národní park České Švýcarsko vůbec něco společného se Švýcarskem?

Na tuto otázku by mohli nejlépe odpovědět dva **švýcarští malíři Anton Graff a Adrian Zingg**. Oba působili v 18. století na umělecké akademii v Drážďanech a oblast nynějšího Saského Švýcarska si přímo zamilovali. V krajině labských pískovců se cítili jako doma, získávali zde inspiraci a tuto oblast tak začali nazývat jako **Saské Švýcarsko**. A jelikož zalesněné území s pískovcovými skalami na území Čech má podobný ráz jako Saské Švýcarsko, tak se mu začalo přeneseně říkat České Švýcarsko.

## Národní park vznikl s příchodem nového milénia

Po dlouhou dobu bylo území dnešního parku osídleno jen minimálně, velká kolonizace se uskutečnila až ve 13. století. Zemědělství se v této vysoce zalesněné oblasti příliš nedařilo, naopak tu byl velký potenciál pro **dřevařský a hornický průmysl**, který se tu také rozvinul. Turismus, jenž Českému Švýcarsku dominuje v současnosti, se ovšem rozvinul až na přelomu 19. a 20. století.

S rozvojem turismu se ovšem také pojí první větší **snahy o ochranu** tohoto unikátního přírodního území. Přestože už dříve určité kroky k ochraně přírody učinil například **hrabě Thun** nebo **rodina Kinských**, tak s myšlenkou jmenování Českého Švýcarska jako přírodní rezervace přišel až v roce 1923 **Rudolf Maximovič**. Jeho sny ale nebyly realizovány, což platilo ještě po dlouhé desítky let. V roce 1933 byly alespoň vyhlášeny tři malé rezervace na území nynějšího národního parku, mezi nimiž byla i **Pravčická brána**.

Ochranářské snahy poté vyvrcholily v roce 1942, kdy byla vyhlášena **Chráněna krajinná oblast Labské pískovce**, která dodnes leží v povodí Labe a je ohraničena městy Hřensko, Česká Kamenice, Děčín, Jílové a Petrovice. Později byly sice vyhlášeny i zóny ochrany tohoto území, ochranářům to však nestačilo. Myšlenky Rudolfa Maximoviče se tak přece jen naplnily - k 1. lednu 2000 byl vyhlášen Národní park České Švýcarsko. Správa Národního parku České Švýcarsko má sídlo v Krásné Lípě.

## České Švýcarsko bylo kdysi ohromným pískovištěm

Víte, jak vznikly unikátní pískovcové útvary, které jsou dominantou Českého Švýcarska? Před zhruba 90 milióny let **pokrývalo celou oblast moře**. A po jeho ústupu zůstalo na území nynější Českosaského Švýcarska něco jako ohromné pískoviště. Důležitou roli poté sehrálo mohutné alpínské vrásnění, které se uskutečnilo ve čtvrtohorách (zhruba před 2,6 milióny let). To totiž vyzdvihlo usazený pískovec a dalo zdejší krajině její ráz. Pískovcové útvary, údolí a kaňony poté v průběhu dalších tisíců a miliónů let formovala vodní a větrná eroze až do té podoby, kterou můžeme vidět dnes.

Zajímavostí je, že zdejší labské **pískovce fungují jako velké zásobárny vody**. Pískovec je totiž velice porézní a dokáže v sobě udržet hodně vody. Ta by se sice za normálních podmínek vsákla do země, jenže pod pískovcovou vrstvou je zhruba 500 metrů pod zemí žulové podlaží, které vodu dál nepropustí.

## V Českém Švýcarsku najdete nejnižší místo v ČR

Nejvyšší horou Českého Švýcarska je Růžovský vrch s nadmořskou výškou 619 m n. m., jež se řadí mezi třetihorní vyvřeliny, a mimo jiné zde můžete spatřit původní pralesovité ekosystémy. Růžovskému vrchu se pro jeho sopečný původ i majestátní vzhled přezdívá „Děčínská Fudžijama“. Národní park České Švýcarsko zahrnuje také vůbec **nejnižší přírodní místo v České republice**. To leží v kaňonu řeky Labe, zhruba dva kilometry od obce Hřensko, a má nadmořskou výšku 115 m n. m.

V souvislosti s kaňony řek a potoků se pojí další zajímavost - **klimatická inverze**. Na dně kaňonů, údolí, strží a roklí se totiž drží studený vzduch, což vede k tomu, že zde se v nízkých nadmořských výškách vyskytují rostlinné i živočišné druhy, které jsou obvykle typické spíše pro podhorské či horské oblasti.

## Národní park České Švýcarsko - fauna a flora

Přestože je Národní park České Švýcarsko relativně malý, vyskytuje se na jeho území mnoho rozmanitých druhů. Mezi ty nejzajímavější **vláskatec tajemný** - atlantský druh kapradiny z čeledi blánatcovité. České Švýcarsko bylo vůbec prvním místem v Evropě, kde byl tento druh nalezen. Národní park je ovšem z 97 procent tvořen lesy, kde dříve dominovaly buk lesní a jedle bělokorá, ale kvůli dřevařskému průmyslu zde byly vysazovány různé druhy dřevin ze Severní Ameriky. Dnes ve zdejších lesích převažuje smrk ztepilý.

Co se týče zvířat, tak v průběhu předešlých stoletích zde byli vyhubeni podobně jako v jiných oblastech medvědi, vlci či losy. A jaká jsou zde tedy nejzajímavější zvířata nyní? Národní park České Švýcarsko je území, kde žije **největší populace sokola stěhovavého ve střední Evropě**. Při troše štěstí můžete v řece spatřit vydra či bobra, v lesích zahlédnout jeleny či divoká prasata a ve skalách potkat kamzíka horského.

A dokonce jsou v Českém Švýcarsku i **lososi!** O jejich reintrodukci se od roku 1999 snaží zdejší ochránáři, kteří každý rok vysazují do řeky Kamenice lososí plůdky. První dospělý jedinec se na sever Čech vrátil v roce 2002 a například v roce 2013 jich už v národním parku bylo k vidění několik desítek.

## České Švýcarsko je cílem turistů, cyklistů i horolezců

České Švýcarsko bylo dříve rájem pro dřevaře či horníky, v dnešní době je ovšem národní park **rájem turistů**. Rozmach turismu začal v 80. letech 19. století, kdy rod Clary-Aldringenů zpřístupnil veřejnosti Pravčickou bránu. Od té doby zájem lidí o České Švýcarsko stoupal a podle současných statistik navštíví národní park zhruba půl milionu lidí.

Samozřejmostí je zde rozsáhlá síť značených turistických cest, pro milovníky kol je tu zhruba 55 kilometrů cyklotras. Kromě turistů ovšem do národního parku míří také horolezci, kteří chtějí zdolat zdejší skalní útvary. **Horolezci** se ovšem musí řídit podmínkami národního parku, například zde mohou lézt pouze členové Mezinárodního svazu horolezeckých asociací (UIAA) a přidružených organizací.

## Národní park České Švýcarsko - co stojí za to vidět:

- **Pravčická brána** - symbol Českého Švýcarska a největší skalní brána v Evropě; ročně ji navštíví zhruba 200 tisíc návštěvníků; rozpětí oblouku u dna je 26,5 m a vrcholová plošina je

21 m nad jejím dnem; abyste ji viděli, musíte zaplatit vstupné (základní 75 korun, snížené 25 korun); v hlavní sezóně je areál s vyhlídkami na Pravčickou bránu otevřen v době 10-18 hodin; Pravčickou bránu doplňuj výletní zámeček Sokolí hnízdo, kde se nachází stylová restaurace a galerie

- **Edmundova a Divoká soutěska** - nádherné kaňony řeky Kamenice, kterou lemují mohutné skály se zajímavými útvary; vhodné pro rodiny s dětmi i zamilované páry - v romantických soutěskách vás svezou v lodce převozníci, kteří vám navíc řeknou spoustu zajímavostí o zdejší přírodě
- **Zříceniny loupežnických skalních hradů** - Falkenštejn, Šaunštejn, Kyjovský hrádek, Chřibský hrádek, Kamenický hrádek, Loupežnický hrádek, Vlčí hrádek...
- **lidová architektura** - na hranici národního parku se nachází obec Jetřichovice, kde se nachází velké množství lidových staveb; nedaleko odtud se nachází náhorní ves Vysoká Lípa, kde můžete vidět zachované roubené a hrázděné chalupy
- **Dolský Mlýn** - zchátralý mlýn, který leží poblíž od malé vesničky Kamenická Stráň, vám možná přijde povědomý - natáčela se tu totiž pohádka Pyšná princezna

*Zdroj úvodního obrázku: badschandau.cz*